

PERIÒDICH POLITICH VERMELL

== SALUT PÚBLICA == INTERESSOS POPULARS == ARTS Y LLETRAS ==

Redacció y Administració: carrer de Ronda de la Universitat, número 6, Barcelona

— VENTA: 25 exemplars, 1 pesseta; 1/6 número, 1 quartan. — Surt & llum los dièstres ab tota regularitat. — SUSCRIPCIÓ: Espanya, 3 rals trimestre; Ultramar, 25

AL PÚBLICH

Després del mes que correu, entrarà La TRAMONTANA en lo setè any de sa publicació.

Lo favor que l'públic liberal ha prestat sempre a nostre periòdich, y més d'un quant temps a aquesta part, al sufrir repetidas persecucions dels poders públics, nos obligan a tenir de sér agrahits ab ell, y pera ferho avuy no hem de perdonar medi en procurar que La TRAMONTANA siga, a la vegada que l' més brau y enèrgich defensor dels drets del poble, un dels més acreditats periòdichs en son genero, fent que al combat palpitant de la policia unexi la amenitat per la variació de materias que vegin la llum en sas columnas, ja sobre doctrina avançada de Libertat e Igualtat, ja en quadros, articles o novelets de costums, ridiculisant los vicijs de la societat present o posant de relleu la penuria de la classe obrera, ja en treball literaris o de pur entreteniment.

A tal objecte quedarà aumentada nostra Redacció desde primers del próxim any nou, y tindrem la constant colaboració de molts distingits escriptors catalans, tots d'entre ls que figuran en las escolias polítichs o sociològichs més avançades.

La empresa de La TRAMONTANA també passarà a noves mans, si be això no alterarà en res la marxa del periòdich en lo camí de las ideas liberals avançades que ha seguit fins avuy y pensa anar seguint sempre ab tant o més d'entusiasme, si això fos possible. La mort del senyor Ullastres, fundador d'aquest periòdich junt ab lo senyor Lluana, director d'ell desde sa fundació, ha fet que la propietat de La TRAMONTANA, que era fins ara del primer, haja anat a parar al segon, efectuantse l'cambi al acabar-se aquest any. Los correponsals y suscriptors saldaran ab la casa Ullastres fins a tot aquest any, y desde primers del próxim Janer en avant tindran de ferho ab lo senyor Lluana, si be per tot lo que s' referirà al periòdich poden continuar interinament, mentres no se ls avisi en contra, dirigintse a la mateixa casa.

Perà fet possible l'aument de materias ab que pensam omplir las columnas de La TRAMONTANA al entrar en lo próxim any, reduhirém la caricatura en tots aquells assumptos en que no s' fassi indispensable la publicació d'un dibuix de plans, y la farem cabre en lo resto de la primera prenent de la cabecera tot lo lloch possible pera que restin duas terceras parts destinadas al grabat. Los assumptos que necessitin una plana los donarém en una, y ls que s' necessitin duas en duas, y publicarem números extraordinaris, de quatre o de vuyt planas, sem-

pre que las circunstancias requerm que ho requereixin. Los dibuixos, igual que fins ara, seran sempre deguts als nostres reconombrats caricaturistas d'ajusta capital.

Donchs a pesar de totas aqueixas millaras que s' proposa realitzar la nova empresa, La TRAMONTANA va a realitzar una baixa considerable en sos preus de venda y suscripció. Periòdich del poble, y destinat fins que sap altre, a estar llegit per gent de poch diners, y acabantse la moneda vella de quantos peses donat pas definitiu a la del sistema decimal, venim obligats a posar lo preu de la venda pública a 5 cèntims lo número solt, insgrat la considerable rebaxa que això ocasiona en nostres ingresos, ben segura de que l' favor y l' apreç del poble liberal nos recompensara de sobras nostre sacrifici. Als venedors, tant de lura com de Barcelona, se ls donaran los números l' rahó d' una pesseta lo paquet de lo exemplars.

Las suscripcions també serán objecte de radical reforma, pera que nostre periòdich puga ficarse facilment en tots aquells punts en que no hi hagi venedors d'ohci. La suscripció de un trimestre, en lloch de vuyt rals que ha valgut fins avuy, no costarà més que una pesseta, pago adelantat, d' aquí en avant, y al que se suscriba per un any se li regularà un exemplar del libre Estudios filosòfico-sociales, original d' J. Lluana.

Y tanquem nostra relació perque som més amichs de cumplir que de prometre, y prompte las obras, més que las paraules; diran eloquentment a nostros favorizadores si sabem o no agrahir com se deu lo favor que ls liberals y lliure-pensadors de Catalunya nos dispensan.

LO DERREB SALT

L' eloquentissim, insprovisissim y consequentissim D. Emilio Castelar acaba de fer lo salt mortal.

Y s' compren. Com havia de dubtar ni ell ni ningú entre Pi y Margall y Sagasta o Canovall.

Qui es que dubta de que Sagasta representa avuy la Soberania nacional? Ningú, y menys que ningú lo consequentissim D. Emilio.

En cambi ¡qui es que no sab que Pi y Margall no representa més que l' desgavell, la negació de la llibertat y sobre tot la mort de la patria!

«La patria! ¡Pobres! Qui no s' condol de la trista sort que li preparan Pi y Margall y la decamians que com ell pensan:

«Que farían los poble, las regions y la mo-

nia España lo día en que se le hiciera donar la autonomía. Se movagarian de tal manera, que de seguir no se quedarían más que los cálix.

«Quant millor no es lo sistema d' en Sagasta, l' home de la paròida de la patria, l' home a qui los drets individuals li pesan com pesada ploma de plume. Qui hi ha que tan be entengui la llibertat com ell!

En Castelar ho ha dit, y quan un home tan sapentissim com ell ho diu, ben sobota ho deu tenir. Sagasta no sols es la vera representació de la Soberania nacional, sino que es la vera encarnació dels drets individuals.

Y que això es veritat tothom ha sab. Avuy tenim una llibertat de impensat, pero espanta. La separació de la Iglesia y del Estat es un fet. Los drets de associació y de manifestació son tan reconeguts que ja no hi ha més que alguns pobres treballadors que esguigan a la preu per haverlos exercitor. Lo matrimoni civil esta a punt de traduhirse en fet, pero lo qual no falta més que enviar al jutje de pau a qualse nota dels casaments que fassin los capellans. Lo sufragi universal... ¡qui es que pagui certa cuota de contribució que no l' tinga!

Vaya, es precis confessar que D. Emilio lo rahó, estem millor de lo que volem y tenim més llibertat de la que ns mereixem. Fa bé, donchs, lo senyor Castelar de intervenir en ferm puntal de un Govern tant bo, tan liberal, tan democrata, tant... tan... tan... com lo que tenim avuy.

Castelar, l' ardent conspirador del '66, no pena de deixar de ser consequent, no podia menys de condemnar las conspiracions de avuy.

D. Emilio, l' fogós propagandista de las ideas federals del '68, pera donar prova de consequència, tenia que anatematizar las ideas federals del senyor Pi, lo seu mestre en aquesta materia.

Lo gite del possibilisme, l' enemich acèrrim de la monarquia, no podia menys de ser consequent abrossantse ab totes sas forces a la bandera monarquica tremolada per Sagasta.

Per això ha fet tot avuy, pera donar una prova de la seva consequència.

Perque això si, en Castelar no ha cambiat sustentament de ideas. Qui ha cambiat es la societat, es lo Govern, que ha a fopos totas y cada una de ls ideas democraticas del senyor Castelar.

Y si aquestes ideas han triunfat, clar es que s' ha acabat ja la tauca d' en Castelar de combatre pel triump d' elles; ara ja no li queda altra feyna que la de cantar las alabansas d' en Sagasta, que las ha fet triunfar.

Lo senyor Castelar diu que en proa feynas se dia ja republica. Pa ja temps, molt temps, que creyem que havia deixat de serho. Ara us surt en que encara ho es, per nos que l' seu republicanisme hagi quedat reduhit a sa mes minima expressio.

Tambe ha dit que quan mori figurara entre las magnas reaccionarias. y, si ell ho vol, no seré pas lo que'l privilegi aquest gust.

D' Equilo lo que hauria de fer, ara que s' torren a serle tot un fetter, es ferse frare. A la seva monia y la seva eloquencia no m' cap cap dubte de que seria bria a ser bisbe y tal volta ben Patriarca de las Indias.

Y tal vegada, tal vegada se barbia per ser sant, y los generos, juns venideros s' agnollavian a llurs peus dihent: — Sant Emilio Castelar, era qui no ho.

Quin triomfa fars aquell per un home com ell, tant amih dels totens.

Penssihi be y creyem, favi l' darrer salt y passu dels banchs del Congrés a la celda de algun convent, segur de que li havien de donar eternament agrahits los suplicants que esten ja cansats de veure'l tant menys d' aquil libre a la corda floxa.

NOTRIAS DENUNCIAS

EN AGENCIA DE FALCAY

Per la letoria de las tres denuncias que actualment pesan aljudic de La Tassadrosa, nos ghemer d' anar lo delit de aquests sermons a calibrar judica de falca en lo consell municipal del districte del Pl de aquesta ciutat.

Compararem alls a las tres de la tarda, conforme deca la papetea de la citacio; nos tinguerem de fer mes d' una hora de passag esperant per aquells hords foscos y fumets. Despres sapiguem que l' totet havia clar a las quatre pel judic de falca, mes per equivocacio la papetea en que se trocava deca a las tres.

Com se tractava d' un judic de falca, era natural aquella primera falca en la papetea de citacio.

Per li entrarem desent del senyor jutge, y comensá l' judic, que no senia res de final.

Se llegiran alguns assos cients del sumari, del qual resultá que nostre numero ab lo denunciant per lo Sr. Fiscal, per considerar que la letoria contenta ofensas a la moral.

Digue luego l' senyor jutge municipal que, tantu y conentem de la denuncia, podiam exposar lo que tinguerem per convenient en nostra letoria.

Llavors diguerem que, en nostre concepte, de cap modo podia reputar la letoria de que se tractava ofensiva a la moral, per quant en ella lo que s' fevaca atacar y criticar la inmovelitat d' una classe hipocrita que fa alardes de religio y luego se dedica a abominables vicis, com sabem molt be los tribunals per las moltes causas en que han tingut d' enverdar, sent los processos penals en las que s' citan en la letoria de La Tassadrosa. Per lo tant, no sent aixó ofensiva a la moral, sino tot lo contrari, porque alls se ataca la moralitat, demostrent la absolucio de la moral, que sollicita el senyor Fiscal que us ingratu el consell municipal.

Seguidament parla el senyor Fiscal municipal, dihent que d' pensu de lo que acabava de dir l' acusat entenia que la letoria era ofensiva a la moral, per quant en ella se representava una metexa persona aconsellant moralitat y faltant a ella. Per aquesta causa d' denuncias que se ns contemden a pagar no pesetas de multa, costas, y no sent alguna altra recomensacio penal.

Esperam tranquils lo fallo del jutge, ben segur de que, per malison que ho fets per nosaltres, may podra ferho tant com lo Fiscal municipal, que desiroxa una eloquencia y una logica que n' hi havia pena perdre una medicina de nosos.

LA CASO DEL MALI

Quin dolor lo que heu a la casa de la Tassadrosa... (Text continues with details of a case)

M' empeny ab mi negra... (A column of text, likely a poem or a story, partially obscured by the image below)

Recomenem a los nostros correspondents que al heu en la citada administracion de nostre periodich, que hauran rebot lo dia metex de la sortida d' aquest numero.

La dia de la Concepcio D. Manel Giróns declara formalment desent de las autoritats civils, militars y eclesiasticas, que s' retirava a la vida privada para entregarse a la oracio y a las buenas obras.

La diable quan es vell se fa ermita.

La moxia senyor Giróns s' ha compromes a terminar en lo terme de cinch anys lo fronte de la bena, començadell el.

V la preuca que diela la sigles se va pagant al condon de las castalas de la Seu per tot lo que s' casta a Barceles, que s' es ten.

Ara que torena a rememorar aixó del acabament de las obras de la Seu, nos se sembla que la casa y l' bisbe bastaran de diners ahont son los molinos que per tal concepte deuen tenir arreplegats. Perque l' fet es que aquella pessoa s' feva pagar ab lo precat de posquer acabar aquestas obras.

Vale, senyors amonans, vingan comptes. De lo contrari tindrem dit a suposar que las cantatas recordadas no s' han anat al cel, com los molinos de Cuba, Filipinas y otras bandes.

La recomendacio de contribucions del Priorat ha fogit ab dolor mil duros.

En cambi lo contredixem no s' poden moure per falca de diners.

Per denuncia de guerra la que va fet lo fiscal de Saragoça.

Lo periodich d' aquella ciutat La Desecha té un correspondent a Madri que va strevirse a atreus que en Sagasta era masó. Y Sant Antoni no frenqui la nuu fet colli denuncia al canto par de lo que la molt temps que tota la Espanya sab.

Peró en la cas malloch que l' denunciat correspondient de l' seu nombrement de masó firmat pel mateix Sagasta, y ab ell pensa probar al fiscal que ha dir veritat.

Podrá l' esmentat fiscal no ser gens amic de la monarquia, pero es ben segur que ab tal denuncia ha fet una planxa com cap masó es capd' escrietela, ni cap gimnastich d' excusetela.

Al ferse frare civil lo milionari Sr. Giróns, deixará una classe desconsolada.

La de las estanqueras guapas, a las que tan desinteressadament havia protegit en las mes pel-yaguades questions del tabaco.

Per una irregularitat maúscula que ha bogut en la societat de credit Centro general de Prestamos y Depositos, ha fet suspensio de operacions aquesta asociacio, quedant engallnats una gooda important que havian conat sos interesos al credit d' aquell establiment.

Com los tribunals entenen en l' assumpto, no us son permisos certs comentaris, mes no podent per menos de fer constar lo següent. Lo dia abans d' apareixe l' remiti de la Junta de Govern en los dias locals declarant la suspensio d' operacions, o sia l' metex dia, sino abans, del en que va redactarse l' remiti ó descubrire la irregularitat, un dependient de aquella corporacio aná encara a cobrar quartos a varios imponents.

Aixó ns consta del cert. No es, donchs, aquest acte ocasional a fer malas oposicions contra lo que voley presentarse sens macula de pecat.

Las cosas claras, y que contesi qui paga.

La semana entrant publicarem una poesia de Nadal, original del professor de la escola lusa de Cornellá, que s' envencia als noys de aquell estudi para suplir las rutinaris complejas traduccions.

Semblana tal llacur entre ls manats, se compra que l' recien tingut loch pels caixals contra tal mestre.

Com que ab aquestas ensenyansas provoca una gran pedregada continua sobre la sagrada orlita de llens mitica.

Melgares, lo Borei del Borge, l' Postugués y la demés hadregots andalutis y no andalutis sequen tan campants per aquestas mons de Deu.

En cambi la periodistas que no son a la prevo es porque se ha han estat d' be estan en canj d' anarhi.

Per motiu d' una denuncia de Los Desheredados, de Sabadell, s' ha dicat auto de preso contra... al impressor! d' aquell periodich.

Y en tanto el Borei s' en carar saavega.

A consecuencia dels sucesos del 14 de Setembre d' ultim, encara a Madri han agafat a un taberner aquesta semana.

Mostra indubitable de que aquells processos fan ayguas.

En Castelar, ha tractat de fieras carniceras als revolucionaris.

Ja voldria no saber si al dir aixó se mirava al mirall y pensava en sos actes del any 69.

Está tan enamorat d' ell metex.

Lo senyor Castelar ho dit que en proa feynas se llama Potosi, respecte a ser republica.

No hi ha pena que dir que ls possibilistas de aqui, seguint a son amo y senyor, en proa feynas gosaran a dirse Potosi.

A Madri ha mort de fam un acreedor del Estat, que malgrat totas sas gestions no havia lograt cobrar un quetro.

L' Estat s' ha contentat en ferlo entetar gratis a la fossa gran.

En Cánovas ha tirat en cara a n' en Castelar en lo Congrés que s' havia casat ab en Sagasta en segonas nocies.

No es cert. Com la República, primera estimada d' en Castelar, dista molt d' haverse mori, lo que ha fet aquest home en sas relacions ab en Sagasta, es cometre adulteri.

Y molt será que algun dia la famills republicana no n' hi demani compte.

Ex un gust lo civilistas que som los españoles!

Lo divysse passat los monos que vingueren pera entrar en caixa feren tota classe de barbaritats.

Calculu lo que serán capassos de fer lo dia

CONTRAST

Los que s' queixan.

Los que callan.